

Stanisław Koziel, Józef Niżnik

Kraków - Wawel

Informator Archeologiczny : badania 9, 189-190

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRAKOW - SRODMIESCIE - "Okó1"
ul. Kanonicza 5 i 7

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadził mgr Emil Zaitz. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo wczesno-średniowieczne i średniowieczne /IX-XI w.; XI-XIII i pocz. XIV w./.

Badania ratownicze prowadzono w wykopach budowlanych wykonanych przez P.P.PKZ w Krakowie. Kontrolowano wykop. Poza tym wykonano 1 odwiert archeologiczno-geologiczny w środkowej części podwórza tej posesji.

Stwierdzono: 1/ bardzo bogate osadnictwo wczesnośredniowieczne związane z połową IX i drugą połową X lub początków XI wieku. Były to warstwy kulturowe, 2 jamy o charakterze mieszkalnym, pozostałości obiektów naziemnych - poziomy polepy, liczne wkopy postępowe; 2/ nieco mniej intensywne osadnictwo z okresu pomiędzy początkiem XI, a pierwszą połową XIII wieku w postaci warstwy kulturowej, poziomu użytkowego utwardzonego drobnymi kamieniami wapiennymi. Na stropie warstw wczesnośredniowiecznych wystąpił bruk ułożony na podsypce piasku przypuszczalnie z drugiej połowy XIII lub początków XIV wieku i średniowieczne warstwy kulturowe. Ich datowanie utrudnia niewielka ilość materiału zabytkowego i fragmentaryczne rozpoznanie tych poziomów.

Warstwy i poziomy użytkowe z czasów nowożytnych zostały w znacznym stopniu zniszczone przez współczesne wkopy instalacyjne.

KRAKOW - WAWEL

Państwowe Zbiory Sztuki
i Kierownictwo Odnowienia
Zamku Królewskiego na Wawelu

Badania prowadzone przez zespół pod kierunkiem mgr Stanisława Koziela /autor sprawozdania/ i mgr Józefa Niźnika. Finansowały Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu i Kierownictwo Odnowienia Zamku Królewskiego na Wawelu. Dwudziesty szósty rok badań. Grodzisko głównie IX-XIII w., zamek gotycki i renesansowy oraz relikty osadnictwa starożytnego.

Prace badawcze koncentrowały się w zachodniej części Wawelu - w rejonie Smoczej Jamy. Towarzyszyły one szeroko zakrojonej akcji konserwators-

kiej zmierzającej zarówno do zabezpieczenia tej jaskini silnie związanej z wawelską tradycją, jak i do stworzenia nad nią nowego rezerwatu archeologiczno-architektonicznego z pozostałościami fortyfikacji z wczesnego i późnego średniowiecza oraz z czasów nowożytnych. Podczas robót wykonywanych w Smoczej Jamie przy współudziale ekipy górników z Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w Bytomiu natrafiono na nieznaną dotąd ciąg korytarzy z pierwotnymi namuliskami geologicznymi. Natomiast nad jaskinią /rejon VIII/ kontynuowano eksplorację XIX-wiecznych nawarstwień w szeroko-przestrzennych odkrywkach serii "Smok" 2, 3, 6, ujawniając zarazem dalsze partie ceglanych murów bastionu z końca wieku XVIII i ich późniejszej repliki w postaci fortecznego muru gwiazdźdźistego z XIX w., a także warstwy kulturowe z czasów ich budowy oraz nowe odcinki poziomu skały.

Ponadto w pobliżu /rejon VIII/ prowadzono badania w niewielkim wykopie przy zewnętrznym licu gotyckiego muru obronnego, wykonywanym dla potrzeb konserwatorskich. W rozbudowanym kompleksie nawarstwień stwierdzono pozostałości wału obronnego z częściowo spalonymi konstrukcjami drewnianymi, wzniesionego w 2 połowie XIII w., pod nim zaś natrafiono na starszy, z doby wczesnego średniowiecza. Strop rozsypiska wcześniejszych umocnień krył warstwę płasko łupanych wapieni górno-jurajskich pochodzących z destrukcji pobliskiego muru odkrytego wycinkowo w r. 1953 w identycznym kontekście stratygraficznym. Andrzej Żakuzni to za murowany element umocnień obronnych zapewne z w. XIII. Z dotychczasowych rozpoznaw wynika, że ten materiał kamienny jest charakterystyczny dla przedromańskiej architektury wawelskiej. W pełni potwierdza to również analiza chemiczna próbek zaprawy zachowanej z badań w r. 1953, która wykazała, że dominuje w niej gips. Suma tych ustaleń klasyfikuje wspomniany relikw muru do młodszej serii przedromańskich budowli o zaprawie gipsowej. Przypomnieć należy, że zasięg wystąpienia płytkowego materiału budowlanego w rozsypiskach wcześnieśroedniowiecznego wału ogranicza się tylko do przybliżonego zasięgu omawianego muru, natomiast nie występuje na innych odcinkach relikwów umocnień z tego okresu. Osłabia to znacznie przypuszczenia o jego obronnym przeznaczeniu. Można się w nim dopatrywać ruin budowli o sakralnym lub świeckim przeznaczeniu, wzniesionej na linii umocnień grodu wiślańskiego zniszczonych około połowy, lub w 3 ćwierci X w. Takie usytuowanie obiektu sugeruje zarazem odbudowę części wału w pewnym przesunięciu, na zewnątrz poprzedniego.

W niewielkim wykopie /sonda 8/ przy północno-wschodniej absydzie przedromańskiego kościoła B prowadzono końcowy etap eksploracji wczesno-średniowiecznych nawarstwień nawiązujących do starszej fazy przykościelnego cmentarza i czasów poprzedzających wzniesienie świątyni, w tym również starożytnych, z inwentarzem zabytków kultury łżyckiej z końca epoki brązu. Uzyskane przyczynkowe obserwacje potwierdzają uprzednie wnioski o budowie najstarszego, grodowego kościoła na Wawelu w 3 ćwierci X w.